

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivalskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“
pirmininkei K. Krupavičienei

2014-07-08
[2014-06-27

Nr. (11.11-53) SD - 4860
Nr. 27-2376

Kopija
Vyriausybės kanceliarijai

DĖL LIETUVOS PROFESINĖS SĄJUNGOS „SOLIDARUMAS“ REZOLIUCIJŲ

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, vykdydama Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kancelerio 2014 m. birželio 27 d. rezoliucija Nr. 27-2376, išnagrinėjo Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ XIV suvažiavimo rezoliucijas ir teikia nuomonę ministerijos kompetencijos klausimais.

Dėl profesinių pensijų fondų

Lietuvai, kaip ir daugeliui Europos valstybių, kyla neišvengiamas iššūkis – senstanti visuomenė, mažėjantis gimstamumas ir dėl šių priežasčių vis mažesnės valstybių galimybės ateityje finansuoti savo socialinių garantijų sistemas. Todėl ir Europos Komisija, pripažindama sudėtingą demografinę situaciją visoje Europoje, ragina valstybes nares skatinti papildomų pensinių garantijų schemas: profesines pensijas, savanorišką pensijų kaupimą, gyvybės draudimo produktus.

Profesinių pensijų sistema aktuali ir tuo, kad šiuolaikinėje visuomenėje, gyvenančioje įtemptu ir sparčiu tempu, keičiasi ir profesiniai reikalavimai, darbo pobūdis bei galimybės tam tikrų profesijų atstovams dirbti iki visiemis nustatyto pensinio amžiaus. Šiuo atveju profesinių pensijų sistema gali pasiūlyti išeitį, kuomet ne tik kaupiamos papildomos pensinės garantijos, ugdomas lojalumas organizacijai, kurioje žmogus dirba, bet ir sudaroma galimybė anksčiau nustatyto pensinio amžiaus pradėti gauti pensinę išmoką.

Kaip ir konstatuojama rezoliucijoje, Lietuvoje, nepaisant nuo 2006 m. galiojančio Profesinių pensijų kaupimo įstatymo, iki šiol nėra nei vieno veikiančio profesinių pensijų fondo. Istorškai senosiose Europos Sąjungos valstybėse profesinių pensijų fondų kūrimasis kilo iš socialinių partnerių dialogo, jų iniciatyvų ir susitarimų. Antai, pavyzdžiui, Nyderlanduose, Danijoje ir kitose Europos Sąjungos valstybėse, kur profesinės pensijos dažnai yra vienas iš svarbiausių pensinio aprūpinimo šaltinių senatvėje, profesinių pensijų fondus jau nuo 19 amžiaus pabaigos steigia ir juos valdo darbuotojų bei darbdavių susitarimais sukurti valdymo organai, jungiantys susitariančiųjų šalių atstovus. Profesinių pensijų kaupimo veiklos, įmokų ir išmokų dydžių valstybė teisės aktais nereglamentuoja – juos nustato kolektyvinės sutartys.

Atitinkamai ir Lietuvos profesinių pensijų įstatymas, sukuriantis teisinį pagrindą profesinių pensijų fondams steigti Lietuvoje, nustato, kad pensijų asociacijos, kurios valdo pensijų fondus, steigiamos darbdavių ir darbuotojų atstovams pasirašius steigimo sutartį ir pensijų asociaciją įregistravus juridinių asmenų registre. Įsteigta pensijų asociacijai pasitvirtinus pensijų fondo taisykles, dalyvavimo, finansavimo, investavimo, išmokų mokėjimo principus, pensijų fondo valdybą, fondo valdytoją ir turto saugotoją (depozitoriumą), o priežiūros institucijai (Lietuvos bankui) šiems dokumentams ir organams pritarus, profesinių pensijų fondai gali pradėti veiklą.

Atsižvelgdami į šias nuostatas, pritariame, kad profesinių pensijų kaupimo skatinimas ir atitinkamų pensijų fondų steigimas yra reikšmingas dalykas, galintis užtikrinti didesnes darbuotojų garantijas sukakus pensini amžiui bei sudaryti prielaidas kai kurių profesijų atstovams pasitraukti iš darbo rinkos ir gauti pensinio pobūdžio išmokas anksčiau negu jie sukanka universalų socialinio draudimo sistemoje nustatytą senatvės pensijos amžių. Todėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerija palaiko profesinių sąjungų siekį ir ragina jas imtis konkrečių veiksmų, inicijuojant derybas su darbdaviais dėl profesinių pensijų asociacijų steigimo ir profesinių pensijų fondų kūrimo.

Dėl jaunų asmenų geresnės apsaugos nuo nelaimingų atsitikimų darbe

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatymas (toliau vadinama – Įstatymas) galioja nuo 2013 m. balandžio 1 d. Įgyvendinant šį Įstatymą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2013 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 218 patvirtino Žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų, kurias paslaugų gavėjas turi teisę gauti, o paslaugų teikėjas turi teisę teikti pagal paslaugų kvitą, sąrašą.

Informuojame, kad svarstant Įstatymą Lietuvos Respublikos Seime buvo siekiama ne tik sukurti naują institutą, t. y. atlygintinų žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų pagal paslaugų kvitus teikimą, bet buvo iškelti ir kiti uždaviniai, pvz., sudaryti galimybę žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas, kurios yra laikino pobūdžio arba vienkartinės ir kurių teikimui nereikalingi specialūs įgūdžiai, kvalifikacija, leidimai, pažymėjimai ir kursai, teikti pagal paslaugų kvitus; sumažinti nelegalaus darbo apimtis ir neapskaitomo darbo užmokesčio atvejus žemės ūkyje ir miškininkystėje; didinti bedarbių užimtumą; sudaryti sąlygas savo pastangomis didinti gaunamų pajamų dydį užtikrinant, kad asmenys, teikiantys žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas, neprarastų teisės į piniginę socialinę paramą. Atsižvelgiant į tai, kad paslaugų, teikiamų pagal žemės ūkio ir miškininkystės kvitus, gavimas ir teikimas yra priskirtinas civiliniams santykiams, susiklosčiusiems tarp paslaugos gavėjo ir paslaugos teikėjo, o ne darbo santykiams, Įstatyme buvo numatyta, kad asmenys, teikiantys paslaugas pagal žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų kvitą draudžiami tik privalomuoju sveikatos draudimu, tai yra paslaugų gavėjas už paslaugų teikėjus moka 9 procentų dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmoką nuo atlygio sumos, priskaičiuotos paslaugų teikėjui už suteiktas paslaugas.

Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad paslaugos, teikiamos pagal žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų kvitus, Įstatymu įteisintos tik nuo 2013 metų balandžio 1 d., ir naujo instituto įteisinimas reikalauja išsamiai išanalizuoti jo taikymo teigiamus ir neigiamus aspektus. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Žemės ūkio ministerija Lietuvos Respublikos Vyriausybės pavedimu buvo įpareigosotos atlikti šio Įstatymo įgyvendinimo stebėseną. Informuojame, kad pagal parengtą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Žemės ūkio ministerijos 2014 metų vasario 17 d. stebėsenos pažymą Nr. 2 tam tikras procentas nepilnamečių asmenų teikė žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų kvitus. Informuojame, kad stebėsenos rezultatai yra pateikiami Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Žemės ūkio ministerijos internetiniuose puslapiuose. Pažymėtina, kad šiais metais taip pat yra vykdoma minėto Įstatymo įgyvendinimo stebėseną bei jo sukurtų teisinių santykių įtaka valstybės finansams bei socialinei aplinkai.

Pastebėtina, kad Žemės ūkio ministerija 2014 m. balandžio 9 d. rašte Nr. 2D-1748 (4.17) pateikė informaciją, kad, įsigaliojus Įstatymui nuo 2013 m. balandžio 1 d. buvo sulaukta nepilnamečių tėvų klausimų, kokias paslaugas pagal žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų kvitus galėtų teikti nepilnamečiai. Atsižvelgiant į tai, Žemės ūkio ministerija yra pateikusi derinimui su suinteresuotomis institucijomis ir visuomene Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 kovo 13 d. nutarimo Nr. 218 „Dėl žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų, kurias paslaugų gavėjas turi teisę gauti, o paslaugų teikėjas turi teisę teikti pagal paslaugų kvitą, sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (TAIS Nr. 14-4063; toliau – Nutarimo projektas), kuriame numato patikslinti ir papildyti Žemės ūkio ir miškininkystės

paslaugų, kurias paslaugų gavėjas turi teisę gauti, o paslaugų teikėjas turi teisę teikti pagal paslaugų kvitą, sąrašą bei jame pažymėti simboliu (**) tas paslaugas, kurios būtų nerekomenduojamos teikti nepilnamečiams asmenims iki aštuoniolikos metų amžiaus. Derinant nutarimo projektą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2014 m. balandžio 24 d. rašte Nr.(11.3-53)SD-2958 nevienareikšmiškai pažymėjo, kad pagal 1996 m. Europos socialinės Chartijos (pataisytos) (toliau – Chartija) 7 straipsnio 1 punktą jaunesni nei 15 metų vaikai turi dirbti tik lengvus darbus: „Siekdamos užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinta vaikų ir paauglių teisė į apsaugą, Šalys įsipareigoja: „Nustatyti, kad minimalus priėmimo į darbą amžius būtų 15 metų, išskyrus tuos atvejus, kai vaikai dirba lengvą darbą, nekenkiantį jų sveikatai, dorovei ar mokymuisi.“ Pagal šio straipsnio Europos socialinių teisių komiteto (toliau – Komitetas), kuris vienintelis teisiškai aiškina Chartiją, išaiškinimą įstatymas turi įtvirtinti, kad minimalus priėmimo į darbą amžius yra 15 metų. Draudimas įdarbinti vaikus jaunesnius nei 15 metų taikomas visiems ekonominiais sektoriams, taip pat ir žemdirbystei, visoms darbo vietoms, taip pat ir darbą šeimos įmonėse ir privačiose valdose, nepriklausomai nuo darbuotojų statuso (pvz. darbininkas, savarankiškai dirbantysis, nemokamas šeimos padėjėjas...). Efektyvi šio punkto teisės apsauga turi būti taikoma praktikoje ir griežtai prižiūrima.

Atkreiptinas dėmesys, kad šis draudimas daro išimtį dėl lengvo darbo, t.y. darbui, kuris nesukelia jokios rizikos vaikų sveikatai, moraliniam gerbūviui ar mokymuisi. Todėl iš šalių reikalaujama nustatyti darbo tipus, kurie gali būti laikomi lengvais arba mažiausiai sudaryti sąrašą darbų, kurie laikomi nelengvais. Tačiau darbas, kuris laikomas lengvu, nustoja būti lengvu, jei jis dirbamas per ilgą laiko trukmę.

Būtina atkreipti dėmesį, kad Komitetas labai atidžiai žiūri, kaip taikomas ir Chartijos 7 str. 3 punktas: „Nustatyti, kad asmenys, kuriems tebegalioja privalomas mokymas, nebūtų įdarbinami tokiose srityse, kur jie neturėtų galimybės sėkmingai mokytis.“ Tik lengvas darbas yra leidžiamas mokiniams pagal šį punktą. Adekvačios garantijos turi būti įtvirtintos, leidžiančios valdžios institucijoms (pvz., Valstybinei darbo inspekcijai, socialines ir mokymo paslaugas teikiančioms institucijoms) ginti vaikus nuo darbo, kuris kenktų jų mokslams, Mokyklos laikotarpiu, laikas, kai vaikai galėtų dirbti, turi būti ribojamas taip, kad nekliudytų jų mokyklos lankomumui, dalyvavimui pamokose ir namų darbams.

Leidimas vaikams dirbti ryte prieš pamokas iš principo prieštarauja Chartijai, pvz., leidimas 15 m. vaikams, kurie dar turi privalomai mokytis, nešioti laikraščius nuo 6 ryto iki 2 valandų per dieną, 5 dienų per savaitę prieš mokyklą, prieštarauja Chartijai. Tam, kad vaikai galėtų tinkamai mokytis, vasaras atostogų metu jiems turi būti draudžiama dirbti mažiausiai 2 nepertraukiamas savaites.

Šiuo metu Žemės ūkio ministerija analizuoja gautas suinteresuotų institucijų pastabas ir Nutarimo projektas tikslinamas taip, kad vaikams būtų užtikrinamos sąlygos dirbti nerizikuojant jų sveikatai, moraliniam gerbūviui ir mokymuisi.

Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnyje yra reglamentuota, kad profesinių mokyklų mokiniai, aukštųjų mokyklų studentai ir asmenys, teritorinių darbo biržų siūsti profesiniam mokymui ar profesinei reabilitacijai, – jų profesinės veiklos praktikos įstaigoje ar įmonėje laikui yra draudžiami nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniu draudimu valstybės lėšomis. Todėl negalime sutikti su Jūsų teiginiu, kad nepilnamečiai atėję į įmones atlikti praktikos ar stažuotės, kai jiems nemokamas darbo užmokestis, nėra draudžiami nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniu draudimu.

Taip pat norime atkreipti Jūsų dėmesį, kad šiuo metu Lietuvos Respublikos Seime yra užregistruotas Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo Nr. X-694 1, 2, 3, 13, 23, 24, 26, 29, 32 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 26¹, 34¹ straipsniais ir priedu įstatymo projektas Nr. XIIP-789(3) ir jį lydintieji projektai (Nr. XIIP-790(2), XIIP-791(2), XIIP-1922 (2)). Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo I-1336 4,5 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIIP-790(2) ir Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų

socialinio draudimo įstatymo VIII-1509 3.4, 5 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIIP-1922(2) yra numatyta drausti nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniu draudimu valstybės lėšomis asmenis, atliekančius savanorišką praktiką Užimtumo remimo įstatymo nustatyta tvarka. Tokiu būdu siekiama sudaryti sąlygas jauniems asmenims nuo 16 iki 29 metų įgyti praktinių įgūdžių savarankiškai sudarant dvišalę sutartį su juridiniu asmeniu. Įstatymu taip pat siekiama užtikrinti jaunų asmenų, savarankiškai įgyjančių praktinių įgūdžių, teisinę apsaugą.

Dėl atlyginimų politikos ir MMA didinimo

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. ir 2014 m. I ketvirtyje, palyginti su praėjusių metų atitinkamais laikotarpiais, vidutinis mėnesinis darbo užmokeskis Lietuvos ūkyje augo: 2013 m., palyginti su 2012 m., – 5,1 procento, 2014 m. I ketv., palyginti su 2013 m. I ketv., – 3,7 procento.

Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programos 85 punkto nuostatoje įtvirtinta, kad atsigaunant ekonomikai nuosekliai bus didinami viešojo sektoriaus, biudžetinių įstaigų darbuotojų atlyginimai, šalies minimalusis darbo užmokeskis, siekiant, kad jis artėtų prie 50 procentų vidutinio darbo užmokesčio, numatyta keisti įstatymus, kad sumažėtų darbo užmokesčio skirtumas viešajame sektoriuje tarp vadovų ir mažiausių darbo užmokesčių gaunančių darbuotojų.

Nuo 2014 m. liepos 1 d. dviem baziniais dydžiais didinami mažiausiai apmokamų kultūros ir meno darbuotojų tarnybiniai atlyginimai. Kitų biudžetinės sferos darbuotojų, tarp jų pedagogų, socialinių darbuotojų, darbo užmokesčio didinimo klausimai turėtų būti sprendžiami 2015 m., dėl konkrečių galimybių skirti valstybės biudžeto lėšas darbo užmokesčio didinimui turėtų būti apsispręsta rengiant Lietuvos Respublikos 2015 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pritaria nuomonei, kad nebiudžetiniame sektoriuje dėl darbo apmokėjimo sąlygų nustatymo, dydžių ir didinimo galimybių būtų susitariama kolektyvinėse sutartyse. Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – Darbo kodeksas) 188 straipsnio 1–2 dalyse nustatyta, kad darbo apmokėjimo sąlygos, dydžiai, profesijų ir pareigų tarifiniai ir kvalifikaciniai reikalavimai, darbo normos, darbų ir darbuotojų tarifavimo tvarka, įvertinus profesinę riziką, nustatomi kolektyvinėse sutartyse, o konkretūs valandiniai tarifiniai atlygiai, mėnesinės algos, kitos darbo apmokėjimo formos ir sąlygos, darbo normos (išdirbio, laiko, aptarnavimo ir kt.) nustatomos kolektyvinėse ir darbo sutartyse.

Dėl minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) tolimesnio didinimo Lietuvos Respublikos trišalėje taryboje (toliau – Trišalė taryba) vyksta diskusijos. Trišalės tarybos 2014 m. kovo 25 d. posėdyje iš socialinių partnerių buvo sudaryta darbo grupė prie Trišalės tarybos šiam klausimui spręsti. Darbo grupės išvados apysvarstytos Trišalės tarybos 2014 m. birželio 10 d. posėdyje. Posėdyje profesinių sąjungų, darbdavių ir Vyriausybės atstovai pasisakė, kad reikalinga didinti MMA, tačiau kol kas nesutarė dėl darbo grupės pasiūlymo padidinti MMA 100 litų nuo 2014 m. spalio 1 d. Profesinių sąjungų atstovai šiam pasiūlymui pritarė, Vyriausybės ir darbdavių atstovų nuomone, planuojamas MMA didinimas turėtų būti siejamas su šalies ūkio padėtimi. Atsižvelgiant į tai, kad išsiskyrė socialinių partnerių nuomonė, buvo nuspręsta įpareigoti darbo grupę pratęsti darbą ir iki kito Trišalės tarybos posėdžio numatyti fikslus MMA didinimo kriterijus, susiejant juos su šalies ekonomine ir finansine padėtimi, bei nustatyti galimą MMA dydį, laiką ir finansinį poveikį verslui bei viešajam sektoriui.

Manome, kad nustatant MMA dydį, turėtų būti kompleksškai vertinami ekonominiai ir finansiniai šalies vystymosi rodikliai (tokie kaip bendrojo vidaus produkto, darbo našumo augimas, nedarbo lygis, šalies ūkio vystymosi tendencijos, infliacijos pokyčiai) bei atsižvelgiama į valstybės ir darbdavių galimybes skirti papildomų lėšų ne tik MMA, bet ir aukštesnės kvalifikacijos darbuotojų darbo užmokesčiui didinti. Priėmus nepagrįstus sprendimus dėl darbo užmokesčio didinimo, gali didėti nedarbas, darbuotojams būtų siūloma eiti nemokamų atostogų arba trumpinamas jų darbo laikas.

Dėl socialinio dialogo ir profesinių sąjungų teisių

Socialinis dialogas yra veiksmingas būdas derinti interesus, įveikti išskylančius iššūkius, skatinti ekonominę bei socialinę pažangą, todėl aktyvus profesinių sąjungų atstovų dalyvavimas, ginant darbuotojų teisėtus interesus, yra labai sveikintinas. Tačiau pažymėtina, kad socialinė partnerystė yra grindžiama laisvų kolektyvinių derybų, šalių lygiateisiškumo, savanoriškumo ir savarankiškumo, priimanč šalis susaistančius sprendimus, tarpusavio kontrolės ir atsakomybės principais.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija skatina darbdavių ir darbuotojų socialinį dialogą bei derybas. Įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos I prioriteto „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“ priemonę „Socialinio dialogo skatinimas“ vykdomi Europos socialinio fondo bei Lietuvos Respublikos valstybės lėšomis finansuojami projektai. Įgyvendinant šiuos projektus, suaktyvėjo teritorinio ir šakos lygio kolektyvinių sutarčių pasirašymas, nuo 2012 metų pabaigos iki 2013 metų lapkričio mėnesio pasirašytos 6 teritorinės ir 2 šakos kolektyvinės sutartys. 2014 metų sausio – birželio mėnesiais buvo užregistruotos 12 teritorinių kolektyvinių sutarčių ir 7 šakos kolektyvinės sutartys. Pagal Darbo kodekso nuostatas, įmonės kolektyvinės sutartys neregistruojamos ir nėra fikslų duomenų, kiek sutarčių yra. Valstybinės darbo inspekcijos patikrinimų duomenimis, 2013 m. patikrintose 10069 įmonėse bei jų struktūriniuose padaliniuose naujai pasirašytos 239 įmonės kolektyvinės sutartys.

Atsižvelgiant į profesinių sąjungų pasiūlymus ir TDO Asociacijų laisvės komiteto rekomendacijas – kad jeigu kolektyvinės sutarties galiojimo metu yra draudžiama skelbti streiką, šis draudimas turi būti kompensuojamas teise turėti galimybę pasinaudoti nešališkais ir greitais mechanizmais, kurių pagalba būtų nagrinėjami individualūs ar kolektyviniai skundai dėl kolektyvinių sutarčių išaiškinimo ar taikymo. 2014 m. gegužės 15 d. Lietuvos Respublikos Seime priimti Darbo kodekso, tame tarpe ir 75–78 straipsnių pakeitimai, nustatantys, kad darbuotojų, kurių teisę streikuoti riboja įstatymai, reikalavimus sprendžia Darbo arbitražas. Darbo kodekso 78 straipsnio 3 dalyje taip pat nustatyta, kad kolektyvinės sutarties galiojimo metu draudžiama skelbti streiką dėl reikalavimų ar darbo sąlygų, reglamentuotų šioje sutartyje, jeigu jų yra laikomasi. Apribojimas skelbti streiką netaikomas kolektyvinėje sutartyje numatytoms deryboms pasibaigus šalių nesutarimu.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, siekdama sudaryti sąlygas kurti naujas darbo vietas, tobulinti darbo santykius reglamentuojančius teisės aktus, 2014 m. vasario 13 d. pasirašė paslaugų teikimo sutartį su Vilniaus universitetu, veikiančiu pagal 2013 m. lapkričio 13 d. Jungtinės veiklos sutartį su VšĮ Mykolo Romerio universitetu ir BI Lietuvos socialinių tyrimų centru, dėl paslaugų paketo Darbo santykių ir valstybinio socialinio draudimo teisinio-administracinio modelio sukūrimui. Teisinio – administracinio modelio Lietuvos atvejui sukūrimu ir teisės aktų projektų rengimu, tobulinant darbo santykius (tiek kolektyvinius, tiek individualius), užimtumą bei valstybinį socialinį draudimą reglamentuojančius teisės aktus siekiama, kad būtų sudarytos objektyvios prielaidos pritraukti daugiau investicijų ir sukurti papildomų darbo vietų, sykiu kuriant tvaresnę, skaidresnę, adekvačias išmokas garantuojančią valstybinio socialinio draudimo sistemą. Paslaugų tiekėjas atliks dabartinės situacijos analizę, išskiriant pagrindines priežastis, kurios neskatina sudarinėti kolektyvines sutartis ir pateiks siūlymus šioms paskatoms didinti, taip pat pateiks siūlymus dėl atstovavimo socialinėje partnerystėje nacionaliniu, šakos, teritoriniu lygiu. Darbo kodekso pakeitimo projektą numatyta parengti iki 2014 m. lapkričio 30 d.

Dėl jaunimo užimtumo didinimo

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programą ir siekiant kompleksiskai spręsti šiuo metu itin aktualias gyventojų užimtumo problemas, sutelkiant verslo, švietimo ir darbo rinkos sektorius, taip pat įtraukiant socialinius partnerius ir savivaldybes į užimtumo politikos formavimą, parengta Užimtumo didinimo 2014–2020 metų programa. Šios

programos parengimą lėmė poreikis mažinti ekonomikos nuosmukio sukeltą, struktūrinį, jaunimo ir ilgalaikį nedarbą bei poreikis reguliuoti emigracijos procesų poveikį darbo rinkai.

Atsižvelgiant į Europos Sąjungos Tarybos 2013 m. balandžio 22 d. rekomendaciją dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo (2013/C 120/01) Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymu (Nr. A1-692) patvirtintas Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo planas (toliau – JGI planas), kuris 2013 m. gruodžio 18 d. pateiktas Europos Komisijai. Rengiant šį planą buvo siekiama įtvirtinti kompleksines priemones jaunimo užimtumui didinti, kurios padėtų jauniems žmonėms apgalvotai rinktis profesiją, skatintų švietimo ir mokymo institucijas ugdyti darbo rinkai reikalingus įgūdžius ir kompetencijas, atvertų didesnes galimybes profesinio darbo praktikai, reikalingai kompetencijai įgyti ir padėtų užtikrinti sklandų jauno žmogaus perėjimą iš švietimo sistemos į savarankišką profesinę karjerą, ugdytų motyvaciją dalyvauti darbo rinkoje, remtų pirmojo darbo patirtį ir mokymąsi darbo vietoje, skatintų verslumą, gerintų sąsajas tarp mokymo institucijų ir verslo organizacijų.

JGI plane pirmajame ankstyvos intervencijos ir aktyvumo skatinimo etape numatomos priemonės: profesinio orientavimo paslaugų tinklo plėtra ir šių paslaugų teikimas orientuojantis į naują tikslinę grupę – nesimokantį ir nedirbantį jaunimą; naujų tarpininkavimo įdarbinant ir mentorystės paslaugų jaunimui diegimas; jaunų asmenų (15-29 m.), kurie nesimoko, nedirba ir nėra registruoti darbo biržoje, identifikavimo sistemos sukūrimas ir jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo stebėsenos sistemos sukūrimas; „Pirmųjų verslo metų krepšelių“ teikimas, verslumo skatinimo renginių regionuose organizavimas; socialinių, psichologinių ir motyvavimo paslaugų teikimas atvirose jaunimo centruose ir atvirose jaunimo erdvėse jauniems žmonėms, kurie nestudijuoja ir nesimoko ir nedalyvauja mokymuose; intensyvios ilgalaikės pagalbos nedirbantiems ir nesimokantiems jaunimui programos įgyvendinimas, teikiant socialinės ir psichologinės reabilitacijos paslaugas teritorinėse darbo biržose; nacionalinės jaunimo savanoriškos veiklos programos įgyvendinimas; priemonės motyvuotų jaunų bedarbių papildomų gebėjimų ir kompetencijų ugdymui (verslumo, IT gebėjimų ugdymo, projektų valdymo ir kt.). Antrajame integracijos į darbo rinką etape numatoma: ESF projekto „Profesinis mokymas pameistrystės forma darbo rinkos mokymo centruose“ įgyvendinimas; Lietuvos darbo biržos informacinės sistemos plėtra, numatant galimybes jaunimui sužinoti apie darbo pasiūlymus, stažuotes ir praktiką įvairiose vietovėse, regionuose ir šalyse; aukštos kvalifikacijos specialistų duomenų bazės Talento bankas, įtraukiant užsienyje studijuojančius jaunuolius, plėtra; kompleksinių jaunimo užimtumo didinimo programų įgyvendinimas (profesinis mokymas, subsidijuojamas įdarbinimas, teritorinis judumas, parama darbo vietos steigimui ir kt.).

Siekiant jaunimo garantijų iniciatyvą įgyvendinti kuo efektyviau, suburtas partnerių tinklas. 2014 m. sausio 14 d. ministerijų, verslo, darbdavių, darbuotojų bei jaunimo organizacijų atstovai pasirašė bendradarbiavimo Memorandumą. Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo partnerių tinklą sudaro: valstybės ir savivaldybių institucijos (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, savivaldybės regioniniame lygmenyje); socialiniai partneriai (darbdavių organizacijos, profesinės sąjungos); jaunimo organizacijos (Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, Lietuvos studentų sąjunga).

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2014 m. kovo 24 d. patvirtino Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo stebėsenos komisiją, kurią sudaro 20 narių iš Memorandumą pasirašiusių organizacijų. Komisijos tikslas – vykdyti Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo priežiūrą ir teikti pasiūlymus dėl įgyvendinimo tobulinimo. Numatoma skatinti glaudų bendradarbiavimą (rengiant teisės aktus, planus ir programas bei numatant konkrečias priemones) su nevyriausybinėmis organizacijomis, dirbančiomis su jaunimu.

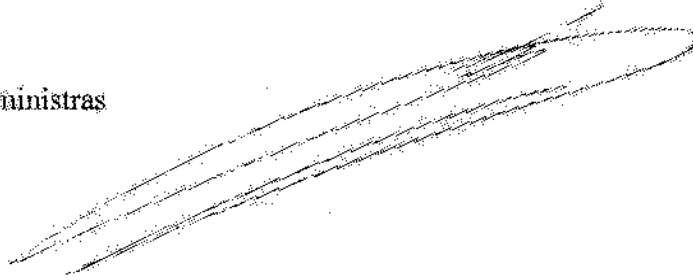
Partnerių vaidmuo įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą – dalyvauti rengiant darbo rinkos poreikių prognozes, padėti rengti veiksmingas mokymosi darbo vietoje schemas, stiprinti įmonių bei švietimo įstaigų bendradarbiavimą, plėtoti profesinio orientavimo sistemą, pasiūlyti daugiau vietų praktiką atliekantiems mokiniams ir studentams bei sukurti daugiau

praktinio mokymo ir stažučių galimybių, remti jaunimo garantijų įgyvendinimo priemonėse pageidaujantiems dalyvauti įmones ir organizacijas, formuoti pozityvų jaunimo požiūrį į verslą, informuoti apie verslininkų pasiekimus, jų naudą visuomenei ir galimybes kurti naują verslą, remti jaunimo įsikūrimo kaime iniciatyvas.

Siekiant reglamentuoti Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimą rengiamas Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo tvarkos aprašas, kuriame bus aiškiai išdėstyta įgyvendinimo schema, už priemonių įgyvendinimą atsakingų institucijų uždaviniai ir atliekami veiksmai bei atsakomybė, tikslinės grupės, priemonių vykdymo sąlygos ir tvarka. Numatoma parengti Jaunimo garantijų iniciatyvos plano įgyvendinimo rezultatų ir nustatytų rodiklių stebėsenos tvarkos aprašą.

Viceministras

Gintaras Klimavičius

Laimutė Višinskienė, tel. 2664290, el. p. laimute.visinskiene@socmin.lt

Jurgita Vitkuskiene, tel. 2664229, el. p. jurga.vitkauskiene@socmin.lt

Inga Buškutė, tel. 2664217, el. p. inga.buskute@socmin.lt

Ona Stravinskaitė, tel. 2668115, el. p. ona.stravinskaite@socmin.lt

Milda Kojelienė, tel. 2668258, el. p. milda.kojeliene@socmin.lt